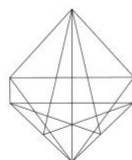

MEDBORGERNOTAT

«Metodenotat: Spørsmålsformulering klimaskepsis»

Inger Elise Kolvik Valøy
Universitetet i Bergen
Mars 2021

DIGSSCORE

Dette notatet gir en oversikt over hvorvidt spørsmålsformuleringen kan påvirke nordmenns rapporterte nivå av klimaskepsis. Norsk medborgerpanel har omtrent én gang i året siden 2013 stilt spørsmål om folks syn på årsaker til klimaendringer. Holdningene er stabile over tid og viser at nesten en tredjedel av den norske befolkningen mener at klimaet endrer seg, men at det i liten grad skyldes menneskelig påvirkning. Ettersom dette er en relativt stor andel, ønsket vi i Januar 2020 å teste om resultatet kan skyldes spørsmålsformuleringen. Spesifikt ønsket vi å finne ut hvorvidt tidsperspektivet i spørsmålsteksten kan påvirke svarene vi får. Resultatene viser ingen forskjell mellom den originale formuleringen, hvor tidsperspektivet er uspesifisert, og en alternativ formulering som spesifiserer at vi ønsker svar på årsaker til klimaendringer de siste 100 årene.

Ulike former for klimaskepsis

Innenfor den miljøpsykologiske forskningen har man de siste årene anerkjent at klimaskepsis – eller klimafornektelse - kan rette seg mot ulike aspekter ved klimaendringene og være mer eller mindre legitim. Som følge av dette har det blitt relativt vanlig å skille mellom ulike former for skepsis. Et vanlig skille er mellom:

- Trendskeptikere, som hevder at det ikke er noen endring i klimaet.
- Attribusjonsskeptikere, som mener at det er endringer i klimaet, men at disse endringene i liten eller ingen grad skyldes menneskelig påvirkning.
- Konsekvensskeptikere, som mener at det er endringer, at mennesker påvirker disse endringene, men mener at konsekvensene ikke vil være alvorlige (Poortinga, Spence, Whitmarsh, Capstick, & Pidgeon, 2011).

Klimaskepsis i Norsk Medborgerpanel

Norsk Medborgerpanel har siden 2013 stilt spørsmålet:

«Ut fra det du vet, hvilken av påstandene nedenfor beskriver best ditt syn på klimaendringer?»

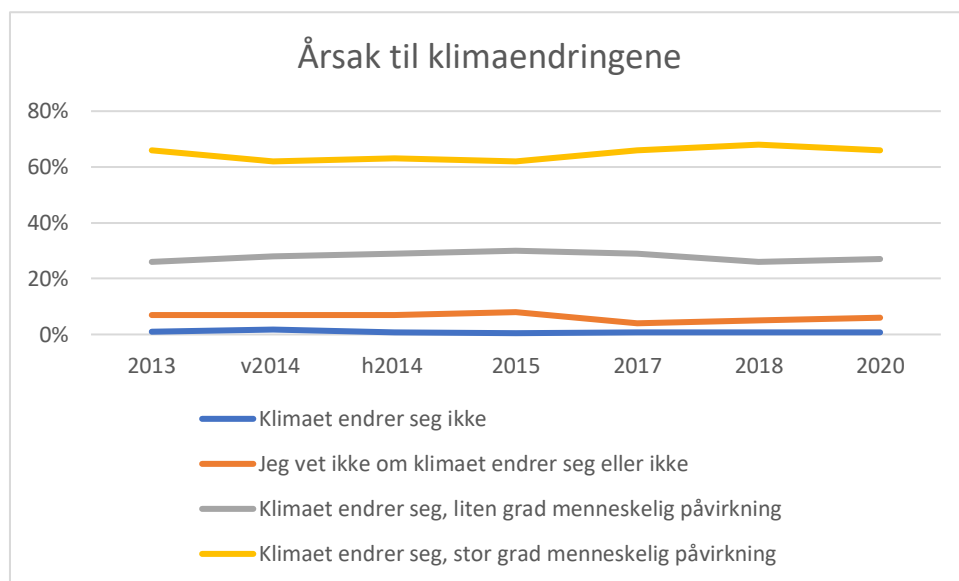
Med svaralternativene:

- Jeg mener at klimaet ikke endrer seg

- Jeg vet ikke om klimaet endrer seg eller ikke
- Jeg mener at klimaet endrer seg, men at det i liten grad har noe med menneskelig påvirkning å gjøre
- Jeg mener at klimaet endrer seg, og at det i stor grad er et resultat av menneskelig påvirkning

Spørsmål måler trendskepsis (klimaet endrer seg ikke) og attribusjonsskepsis (klimaet endrer seg, men det skyldes i liten grad menneskelig påvirkning).

Siden 2013 har mellom 25% og 30% av nordmenn svart at de mener klimaet endrer seg, men at dette i liten grad handler om menneskelig påvirkning.

Spørsmålsformulering

Ettersom en stor andel nordmenn viser attribusjonsskepsis, har det blitt vurdert om dette skyldes spørsmålsformuleringen. Et vanlig problem med spørreundersøkelser er at svarene kan bli påvirket av formuleringen av spørsmålet (Goldin & Reck, 2019). En måte å teste om formuleringen påvirker svarene, er å sende ut ulike versjoner av spørsmålet. Spesifikt ønsket vi å teste hvorvidt tidsperspektivet i spørsmålet kan påvirke hvordan respondentene svarer. I

det opprinnelige spørsmålet spesifiseres det ikke når «klimaendringene» vi spør om skal ha funnet sted. Det er derfor mulig at respondentene har tenkt på naturlige variasjoner over millioner av år fremfor de drastiske menneskeskapte endringene som har funnet sted de siste 100 årene. For å teste om det er formuleringen som har ført til den høye andelen av attribusjonsskeptisisme ble det sendt ut to ulike formuleringer, (1) «Ut fra det du vet, hvilken av de følgende påstandene beskriver best ditt syn på klimaendringene?»; og (2) «Du har kanskje hørt at verdens klima er i endring på grunn av økning i temperaturen i løpet av de siste 100 årene. Ut fra det du vet, hvilken av påstandene nedenfor beskriver best ditt syn på klimaendringer?». Svaralternativene var de samme uavhengig av formuleringen. Spørreundersøkelsen som tester om det er påvirkning fra formuleringen ble sendt i januar 2020. Totalt 11 384 deltakere har svart på spørsmål om årsaker til klimaendringer, fordelt 50/50 mellom de to formuleringene.

Resultater

I denne undersøkelsen brukes det vekter for å bedre representere den faktiske befolkningen. Vektene er basert på demografiske variabler (alder, kjønn og geografisk lokasjon) og utdanningsnivå.

Resultatene viser at det ikke er en signifikant forskjell mellom gruppen som fikk den originale formuleringen ($M=3.59$, $SD=0.64$) og gruppen med den nye formuleringen ($M=3.59$, $SD=0.63$), $p=.853$. Det ser dermed ut til at formuleringen ikke har påvirket svarene som har blitt gitt tidligere, og at nivået av skepsis er det samme uavhengig av tidsperspektivet i spørsmålsteksten (se også tabell 1).

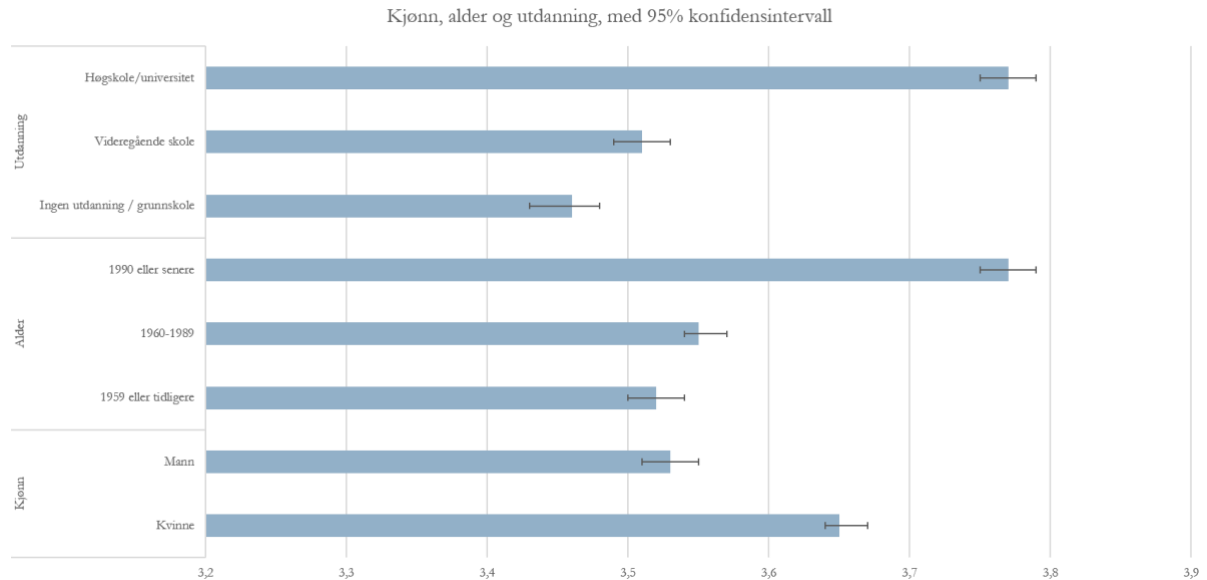
Tabell 1: Svar i prosent for de to ulike formuleringene

	Ut fra det du vet, hvilken av de følgende påstandene beskriver best ditt syn på klimaendringene?	Du har kanskje hørt at verdens klima er i endring på grunn av økning i temperaturen i løpet av de siste 100 årene
Jeg mener at klimaet ikke endrer seg	1%	1%
Jeg vet ikke om klimaet endrer seg	6%	6%
Jeg mener at klimaet endrer seg, men at det i liten grad har noe med menneskelig påvirkning å gjøre	26%	27%
Jeg mener at klimaet endrer seg og at det i stor grad er et resultat av menneskelig påvirkning	67%	66%
Ikke svart	0%	1%

Kjønn, alder og utdanning

Det ble funnet en signifikant forskjell mellom kjønn hvor kvinner ($M=3.65$, $SD=0.62$) i større grad tror at klimaforandringene skyldes menneskelig påvirkning enn menn ($M=3.53$, $SD=0.65$), $p>.001$ (se tabell 2). I tillegg ble det funnet en signifikant forskjell i alder, $p>.001$, hvor deltakere født 1990 eller senere ($M=3.77$, $SD=0.53$) i større grad tror at det er menneskelig påvirkning på klimaet enn deltakere født 1960-1989 ($M=3.55$, $SD=0.66$) og deltakere født 1959 og før ($M=3.52$, $SD=0.66$). Utdanningsnivå ble også funnet å være signifikant, $p>.001$, hvor deltakere med fullført universitet eller høyskole ($M=3.77$, $SD=0.52$) i større grad tror at det er menneskelig påvirkning på klimaet enn deltakere med fullført videregående skole ($M=3.52$, $SD=0.66$) og deltakere med ingen utdanning / grunnskole ($M=3.46$, $SD=0.69$).

Tabell 2: Gjennomsnitt fordelt på kjønn, alder og utdanningsnivå, med 95% konfidensintervall

Konklusjon

Den store andelen nordmenn som er attribusjonsskeptikere når det kommer til klimaforandringene, altså de mener at klimaet forandrer seg, men at dette i liten grad skyldes menneskelig påvirkning, forblir skeptikere, også når tidsaspektet i formuleringen manipuleres. Det samme gjelder de øvrige svaralternativene. Kjønn, fødselsår og høyest fullført utdanning har en statistisk signifikant effekt; kvinner, aldersgruppen født 1990 eller senere og deltakere med lengre utdanning er i minst grad skeptiske til menneskeskapte klimaendringer.

Kilder:

Goldin, J., & Reck, D. (2019). The Analysis of Survey Data with Framing Effects. *The American Statistician*, 73(3), 264-272. doi:10.1080/00031305.2017.1407358

Poortinga, W., Spence, A., Whitmarsh, L., Capstick, S., & Pidgeon, N. F. (2011). Uncertain climate: An investigation into public scepticism about anthropogenic climate change. *Global Environmental Change*, 21(3), 1015-1024. doi:https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.03.001